

СТАНОВИЩЕ

До: Министерство на правосъдието и
Висш адвокатски съвет

От **Марина Валентинова Георгиева**,
Студент по специалност „Право“, V курс,
Юридически факултет на Русенски
университет „Ангел Кънчев“,
държавна поръчка, фак. № 227007,
Магистър по бизнес администрация,
Cardiff Metropolitan University, 2012 г.
ЕГН: 8909075055
Адрес: гр. Варна, бул. „Приморски“ № 23,
ет. 5, ап. 10
тел. 0898640280

**Относно: Проект на Наредба за определяне
на възнаграждение на адвокат при липса на
договор**

Уважаеми госпожи и господа,

Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на Наредба за определяне на възнаграждение на адвокат при липса на договор изразявам следното становище.

Не оспорвам правото на адвоката да получи справедливо възнаграждение за положения труд. Именно поради това обаче считам, че всяка уредба, която създава механизъм за определяне на адвокатско възнаграждение при липса на договор, трябва едновременно с това да създаде много по-силни гаранции за защита на клиента и за доказване на реално извършените плащания.

I. Чл. 36 от Закона за адвокатурата и рискът при липса на договор

С изменението на Закона за адвокатурата, обнародвано в ДВ, бр. 17 от 2026 г., чл. 36, ал. 2 предвижда, че размерът на възнаграждението се определя в договор между адвоката и клиента и че този размер трябва да бъде **„справедлив, обоснован и да съответства на достойнството на адвокатската професия“**.

Съгласно чл. 36, ал. 3 ЗАдв, когато между адвоката и клиента не е уговорено възнаграждение, по искане на съда или на адвоката адвокатският съвет определя възнаграждението при съобразяване на:

1. фактическата и правна сложност на случая;
2. засегнатия интерес;
3. условията, при които е възложена и предоставена правната защита, включително времето и спешността;
4. квалификацията, опита и специализацията на адвоката.

А чл. 36, ал. 4 ЗАдв изрично възлага правилата за прилагане на тези критерии да бъдат определени с наредба на министъра на правосъдието съвместно с Висшия адвокатски съвет.

Точно поради това наредбата не трябва да се ограничава до определяне на размера на възнаграждението. Тя трябва да уреди и **как се доказва, че не е имало договор, как**

се установява вече извършено плащане и как се предотвратява повторното търсене на вече заплатено възнаграждение.

В противен случай липсата на договор може да се превърне от защитна хипотеза в инструмент за последващо финансово претендиране срещу клиента.

II. Плащането в брой и доказателствената стойност на договора

Тук особено значение има **т. 1 от Тълкувателно решение № 6 от 06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г. на ОСГТК на ВКС.**

Съгласно даденото от ВКС разрешение съдебни разноси за адвокатско възнаграждение се присъждат, когато страната е заплатила възнаграждението. При плащане в брой вписването на извършеното плащане в договора за правна помощ има характер на разписка, докато при банково плащане се представят доказателства за банковия превод. Това разрешение продължава да се прилага и в актуалната практика на ВКС.

Именно тук се появява същественият проблем.

Ако един договор за правна помощ, съдържащ отбелязване „платено в брой“, се използва като разписка и като доказателство за направен съдебен разход, трябва да съществуват достатъчно гаранции, че този документ е автентичен, редовно съставен, проследим и действително отразява реално извършено плащане.

Това не е само теоретичен въпрос.

III. Решение № 175/26.01.2017 г. по н. д. № 783/2016 г. на ВКС

По този въпрос съществува изключително важна съдебна практика.

В Решение № 175 от 26.01.2017 г. по н. д. № 783/2016 г., III наказателно отделение на ВКС, Върховният касационен съд подробно разглежда доказването на адвокатски възнаграждения, платени в брой.

ВКС приема, че договорът за правна защита и съдействие трябва да бъде съобразен с изискванията за документална обоснованост на плащането и се позовава на **чл. 6, ал. 1 и ал. 5, чл. 9 и чл. 68 ЗСч,** както и на относимите разпоредби на ЗДДФЛ.

Особено важно е, че съдът констатира, че представените договори са били само единични екземпляри, наподобяващи бланки, без номер на кочана и серия, и без друг документ, удостоверяващ документалната обоснованост на плащането.

ВКС изрично приема приложимостта на правилата на Закона за счетоводството относно документалната обоснованост, въпреки че Законът за адвокатурата не препраща изрично към тях, тъй като в националното законодателство липсват специални правила, уреждащи този въпрос.

Още по-важно е, че ВКС разглежда и **Закона за ограничаване на плащанията в брой.**

По делото са били представени плащания за едно и също дело в размер на 8000 лв. пред първата инстанция, 4000 лв. пред въззивната и 2500 лв. пред касационната инстанция. ВКС приема, че общата сума от 14 500 лв. обосновава задължително плащане чрез превод или по платежна сметка, тъй като става дума за едно дело, което има възможност да бъде разгледано в три инстанции, а не за три отделни дела.

ВКС изрично посочва, че обратното разбиране би довело до **заобикаляне на Закона за ограничаване на плащанията в брой.**

Тази практика е изключително важна за настоящото обществено обсъждане.

Нормативният акт не трябва да създава възможност едно възнаграждение да бъде формално раздробявано на множество отделни плащания по инстанции или процесуални действия, когато фактически се касае за едно и също дело.

IV. Чл. 6, чл. 8 и чл. 9 от Закона за счетоводството

Следва да бъдат съобразени и правилата на Закона за счетоводството относно първичните счетоводни документи.

Съгласно **чл. 6 ЗСч** първичният счетоводен документ трябва да съдържа необходимите реквизити, позволяващи идентифициране на стопанската операция.

Съгласно **чл. 8 ЗСч** поправки и добавки в първичните счетоводни документи не се допускат, а погрешно съставените документи се анулират и се съставят нови.

Съгласно **чл. 9 ЗСч** не се допуска счетоводно отчитане на фиктивни или недостатъчно идентифицирани сделки и несъществуващи разходи.

Тези правила са пряко свързани с проблема за адвокатските възнаграждения, когато договорът се използва едновременно като договор, разписка и доказателство пред съда за извършен разход.

Следователно считам, че наредбата трябва да предвиди достатъчно конкретни изисквания към документа, удостоверяващ плащането.

V. ТР № 6/2012 не позволява разноските да бъдат въвеждани произволно

Необходимо е да бъде съобразена и **т. 11 от Тълкувателно решение № 6/06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г. на ОСГТК на ВКС**.

Съгласно тази точка претенцията за разноски по чл. 80 ГПК може да бъде заявена валидно най-късно в съдебното заседание, в което приключва разглеждането на делото пред съответната инстанция. В актуалната практика на ВКС се приема, че след приключване на съдебното дирене страните не могат да въвеждат нови искания или нови доказателства относно разноските.

Това е пряко свързано с **чл. 80 ГПК**, според който страната, която е поискала присъждане на разноски, представя списък на разноските най-късно до приключване на последното заседание в съответната инстанция.

Следователно считам, че наредбата трябва изрично да изключи възможността документ, удостоверяващ съществено обстоятелство относно размера или плащането на адвокатския хонорар, да бъде представян едва след приключване на съдебното дирене и след като насрещната страна вече не може ефективно да го оспори.

VI. Чл. 78, ал. 5 ГПК и прекомерното адвокатско възнаграждение

Следва да бъде отчетен и **чл. 78, ал. 5 ГПК**, съгласно който, ако заплатеното от страната адвокатско възнаграждение е прекомерно съобразно действителната правна и фактическа сложност на делото, съдът може по мотивирано възражение да присъди по-нисък размер на разноските.

Тази разпоредба е важна именно защото възнаграждението, което адвокатът получава от своя клиент, и размерът на разноските, които впоследствие се прехвърлят върху загубилата страна, не са непременно едно и също нещо.

Правото на адвоката да договори възнаграждение не означава автоматично право насрещната страна да бъде натоварена с всяка договорена сума.

VII. Особено важна е практиката на ВКС относно реалността на разхода

В Решение № 175/26.01.2017 г. ВКС изрично се позовава и на практиката на ЕСПЧ, според която разходи и разноски се възстановяват само доколкото е доказано, че са **действително направени (авансово понесени), необходими и разумни по размер**.

ВКС посочва в тази връзка чл. 78, ал. 5 ГПК, както и относимите правила на АПК и ДОПК.

Това трябва да бъде основен принцип и при новата наредба.

Не е достатъчно да съществува договор с написана сума. Трябва да е доказано, че именно тази сума е реално платена и представлява действително понесен разход.

VIII. Конкретният ми практически опит

Считам за необходимо да посоча и конкретни случаи, с които съм се сблъскала.

По отношение на адвокат съм сезирала съответната адвокатска колегия, но по моята жалба не се извършва проверка и не получавам обратна връзка относно предприетите действия.

Макар вече да не се прилагат задължителни минимални размери на адвокатските възнаграждения, в конкретния случай на 09.04.2026 год. е договорено глобално възнаграждение от 1 000 лв. за производство по делба, при което съгласно § 1а, ал. 1, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г., възнаграждението се определя съобразно пазарната цена на имота за всяка фаза, а размерът по този критерий би бил близо 20 000 лв. При такава разлика възниква напълно реалният въпрос как гражданинът следва да получи реципрочна професионална правна защита, когато в съответния съдебен район и адвокатска колегия практически няма друг адвокат, който би поел делото за същия хонорар от 1 000 лв., и гражданинът е поставен пред необходимостта да се защитава сам: къде в тази ситуация остава принципът на пропорционалност и ефективният достъп до правосъдие?

При друг случай, свързан с адвокат от друга адвокатска колегия, му заплатих възнаграждение в брой за процесуално представителство по дело за делба, без да получа документ за плащането.

Впоследствие възникна спор относно допълнително възнаграждение и ми беше посочена възможността да бъде издаден изпълнителен лист.

Прекратих пълномощията му и се явих сама по делото. Впоследствие делото беше върнато в първата фаза по допускането поради установени процесуални нарушения.

Този случай показва защо липсата на договор и липсата на надежден документ за плащане могат да поставят клиента в изключително уязвимо положение.

Необходимо е нормативната уредба да защитава и двете страни, а не само едната, като принадлежността на адвоката към съответната адвокатска колегия не трябва да се превръща в пречка за извършването на реална проверка при подаден сигнал, както и за получаването на ясна и своевременна обратна връзка от съответната колегия.

IX. Предложения за задължителни реквизити

Считам, че към наредбата следва да бъде създаден задължителен образец на договор за правна помощ и съдействие, който да съдържа най-малко:

- идентификация на адвоката и клиента;
- предмет на възложената правна помощ;
- номер на делото, когато е образувано;
- **вид на делото и статистически шифър, както е в ЕИСС, които да позволяват точното идентифициране на приложимата разпоредба от Наредбата за адвокатските възнаграждения и съответния размер на възнаграждението за извършената адвокатска работа;**
- дали възнаграждението е окончателно или авансово;
- конкретно основание за всяко отделно плащане;
- начин на плащане;
- дата и час на плащането при плащане в брой;
- номер и дата на счетоводния документ;
- размер на вече платените суми;

- размер на оставащата сума;
- изрично отбелязване дали сумата е платена или само е уговорена;
- подпис на двете страни;
- декларация за истинността на посочените данни.

При представяне на документа пред съда трябва да е възможно да се установи не само каква сума е договорена, но и **дали и кога реално е платена**.

X. Необходимо е да се предотврати двойното плащане

Най-същественият проблем при новата хипотеза по чл. 36, ал. 3 ЗАдв е следният:

Ако клиентът твърди, че е платил определена сума, а адвокатът твърди, че няма договор или че е договорена друга сума, органът, който определя възнаграждението, трябва задължително да изследва вече извършените плащания.

Не може да се определя ново възнаграждение, без да бъде изяснено дали част или цялото възнаграждение вече е заплатено.

В противен случай се създава реална възможност една съща правна услуга да бъде заплатена два пъти, докато адвокат разполага със самостоятелна защита на вземането си по чл. 37 от ЗА.

XI. Необходим е независим механизъм за контрол

Считам, че не е достатъчно контролът върху тези въпроси да бъде оставен изцяло в рамките на адвокатската професионална общност.

Когато адвокатът и клиентът са в конфликт, клиентът трябва да има достъпен и ефективен механизъм за независима проверка на:

- размера на договореното възнаграждение;
- реалността на извършеното плащане;
- автентичността и момента на съставяне на договора;
- счетоводното отчитане;
- действителността на претендирания разход;
- спазването на ограниченията за плащанията в брой.

Това е особено важно, защото в определени хипотези самият адвокатски съвет е органът, който съгласно чл. 36, ал. 3 ЗАдв определя възнаграждението.

XII. Достъпът до правосъдие

Въпросът не е само за отношенията между адвокат и клиент.

Когато адвокатското възнаграждение бъде претендирано като съдебни разноски, то може да се превърне в задължение на насрещната страна.

Затова защитата на гражданите от необосновани и недоказани разноски е част от правото на достъп до съд.

Това е и изрично подчертаният в практиката на ВКС проблем с прекомерната тежест на съдебните разноски и достъпа до съд. В Решение № 175/2017 г. ВКС се позовава на практиката на ЕСПЧ, според която правилата за разноските не трябва да налагат прекомерна тежест върху страните и да представляват неразумно ограничение на достъпа до съд.

Именно тук намират приложение задължителните разяснения, дадени в т. 3 от Тълкувателно решение № 6/2012 от 06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г. на ОСГТК на ВКС, относно процесуалните правомощия на съда и критерия за тяхното упражняване.

Осъществяваният от съда контрол за разумност, справедливост и пропорционалност при присъждането на разноските е израз на основните начала на гражданския процес, включително принципите на социалната справедливост и

ефективния достъп до правосъдие и не представлява ограничаване на свободата на договаряне между адвокат и клиент в какъвто смисъл е Решение на СЕС от 25.01.2024 г., постановено по дело C-438/22 г, а необходима гаранция, че договорно уговорените възнаграждения няма да се превръщат в прекомерна и непредвидима тежест за насрещната страна и в пречка за ефективния достъп до правосъдие. По този начин Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, приета от частен стопански субект (какъвто е Висшия адвокатски съвет), чиито членове са директни участници в съдебния процес обвързва съда и третите лица, като преценката за разносните принадлежи единствено на независимия и безпристрастен съд.

В тази връзка считам, че следва да бъде изменена Глава трета „а“, чл. 60а и сл. от Закона за съдебната власт, като обхватът на предвидения механизъм за защита бъде разширен и да включва всички съществени хипотези на нарушаване правата на гражданите, произтичащи от чл. 6 и чл. 13 от Европейската конвенция за правата на човека, както и от чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, а не да се ограничава единствено до нарушения, свързани с разглеждането и решаването на делата в разумен срок. Държавата следва да създаде реален, достъпен и ефективен вътрешноправен механизъм за защита при нарушения на правото на справедлив процес, правото на ефективни правни средства за защита и достъпа до съд. Само по този начин може да се намали необходимостта гражданите да търсят защита директно пред Съда на Европейския съюз и Европейския съд по правата на човека, вместо първо да получат ефективна защита в собствената си държава. Броят на жалбите пред европейските институции е ясен сигнал, че вътрешните механизми за защита следва да бъдат значително подобрени, а не гражданинът да бъде оставян да търси правата си едва след изчерпване на всички национални процедури.

XIII. Дигитализацията изисква още по-голяма проследимост

При електронните дела в ЕПЕП, който автоматично се синхронизира с ЕИСС, достъпът до която е ограничен за лица извън съдебната система, следва да бъде въведена ясна електронна одитна следа за всеки документ:

- кога е създаден;
- кога е подписан;
- кога е представен;
- от кого е представен;
- кога е постъпил в електронното дело;
- дали е бил наличен на насрещната страна преди приключване на съдебното дирене.

Това е особено важно с оглед бъдещото използване на системи за автоматизирана обработка, анализ и обобщаване на съдебни дела.

Дигитализацията не може да означава, че документ, който фактически е представен след приключване на съдебното дирене, ще бъде третиран като част от доказателствения материал само защото технически е наличен в електронната папка.

XIV. Задължително издаване на фактура или друг първичен счетоводен документ

Считам, че следва изрично да се предвиди **задължение на адвоката във всички случаи да издава фактура или друг изискуем първичен счетоводен документ за начисленото и полученото адвокатско възнаграждение, независимо дали адвокатът е регистриран по ЗДДС**. Обстоятелството, че адвокатът не е регистриран по ДДС, не следва да означава, че клиентът може да бъде лишен от документ, удостоверяващ размера, основанието, датата и начина на плащане.

Документът следва да се предоставя **задължително на клиента и да може да бъде представян по делото**, когато се претендира присъждане на направените разноски. По този начин ще има ясна връзка между договореното възнаграждение, реално извършената услуга, извършеното плащане и счетоводното му отчитане.

Това е необходимо не само за защита на клиента, но и за **ефективен данъчен и финансов контрол**, тъй като ще ограничи възможността за недекларирани плащания, фиктивни разноски и последващо твърдение, че определена сума е била договорена или платена, без да съществува надежден документален запис за това.

Считам, че използването на стандартен електронен или хартиен формат не представлява неоправдана административна тежест. Съществуват безплатни и широко достъпни счетоводни решения, чрез които издаването и съхраняването на подобни документи може да бъде извършвано бързо и без значителни разходи.

Особено важно е да се прекрати практиката договорът за правна защита да изпълнява едновременно функциите на договор, разписка и единствено доказателство за извършен разход. Договорът доказва постигнатото съгласие между страните, докато счетоводният документ и документът за плащане следва да доказват отделно възникването и реалното изпълнение на финансовото задължение.

XV. Договорна свобода и недопустимост на заобикаляне на чл. 36, ал. 2 ЗАдв

Задължително следва да бъде запазен и съобразен принципът, че **договорът за правна защита и съдействие е по същината си договор за поръчка по смисъла на чл. 280 ЗЗД, но със спецификите, произтичащи от неговия предмет и от специалната уредба в Закона за адвокатурата.** При условията на договорната свобода по чл. 9 ЗЗД страните определят обема на дължимите от адвоката действия за защита правата и законните интереси на доверителя и тяхното конкретно съдържание. Съгласно чл. 36, ал. 2 ЗАдв възнаграждението може да бъде уговорено в абсолютна сума и/или като процент върху определен интерес с оглед изхода на делото, **с изключение на възнаграждението за защита по наказателни дела и по граждански дела с нематериален интерес.**

Тази законова забрана следва да бъде изрично съобразена и при определянето на разноските при липса на договор. **Не следва чрез определяне на възнаграждението по друг механизъм фактически да се заобикаля чл. 36, ал. 2 ЗАдв и при гражданско дело с нематериален интерес адвокатското възнаграждение да бъде обвързвано с предполагаем или косвено изведен имуществен интерес.** Подобен подход би обезсмислил изричното изключение, въведено от законодателя.

В противен случай се стига до изкуствено превръщане на нематериалния спор в имуществено оценен, последиците от решението или предполагаемия интерес на страната, което **изкривява института на съдебните разноски и създава предпоставка те да се превърнат от средство за възстановяване на действително направени и разумни разходи в инструмент за неоснователно обогатяване.**

Подобна практика би могла да постави страната в положение, при което за упражняването на правото ѝ на защита се налага финансова тежест, несъразмерна с предмета на спора и реално извършената адвокатска работа.

Поради това предлагам в наредбата изрично да се предвиди, че при граждански дела с нематериален интерес определянето на адвокатското възнаграждение и на присъжданите съдебни разноски не може пряко или косвено да бъде обвързвано с предполагаем имуществен интерес или друга имуществена величина, когато законът изрично е изключил възможността възнаграждението да бъде определяно като процент от такъв интерес.

XVI. Правна грамотност относно съдебните разноски

Считам, че следва да бъде обсъдена и възможността за въвеждане на задължително обучение в училище по основи на правата и задълженията на гражданите при участие в съдебни производства, включително по въпросите на съдебните разноски, адвокатските възнаграждения и доказването на извършените плащания.

Не е необходимо всеки гражданин да следва „Право“, за да може да разбере какви финансови последици може да има едно съдебно дело, какви са неговите права, какви са задълженията му и как да се предпази от недобросъвестни действия. Особено уязвими са хората с ниски доходи, които често нямат възможност да заплатят професионална правна помощ и са оставени сами да се ориентират в изключително сложна система.

При положение че съществуват множество сигнали за измами, злоупотреби и неефективен институционален контрол, държавата не може да очаква от обикновения гражданин да познава сам всички правила и процедури. **Когато институциите не успяват ефективно да защитят гражданина, поне трябва да му дадат знанията, с които да може сам да защити правата си.**

Предлагам като част от гражданското образование да бъде създаден задължителен учебен предмет или модул, посветен на „**Съдебни разноски и права на гражданите**“, в който достъпно да се преподават основните правила относно съдебните такси, адвокатските възнаграждения, съдебните разноски, сроковете, доказателствата, правната помощ и начините за защита срещу неправомерно начислени разходи.

Това предложение има и лично значение за мен. **Не съм очаквала и никога не съм планирала да следвам „Право“. Наложил ми се да изучавам материята, защото се оказах в ситуация, в която трябваше сама да се защитавам срещу изключително високи възнаграждения и съдебни разноски, които по мое убеждение са били определяни и претендирани в резултат на недобросъвестни действия на адвокати и неправилни действия на съдебни състави.**

Не смятам за нормално един гражданин да бъде принуден практически да придобива юридическо образование, само за да разбере какво му се случва и как да защити собствените си права.

Искам поне да знам, че ако някога не мога сама да защита правата на всички, **следващите поколения ще имат знанията и инструментите сами да защитават правата си и няма да бъдат оставени безпомощни пред една сложна система, чиито правила никой не ги е научил да разбират.**

XVII. Заключение

Считам, че проектът следва да бъде преработен така, че да не създава само механизъм за определяне на възнаграждението, а цялостна система за неговото доказване и контрол.

Предлагам да бъдат изрично уредени:

1. задължителен образец на договор за правна помощ и съдействие;
2. задължителен документ за всяко извършено плащане;
3. дата и час на плащането при плащане в брой;
4. ясна идентификация на всяко плащане и неговото основание;
5. задължително отразяване на всички вече платени суми;
6. забрана за повторно определяне или претендиране на вече платено възнаграждение;
7. прилагане на изискванията за документална обоснованост по Закона за счетоводството;
8. изрично съобразяване с **чл. 6, чл. 8 и чл. 9 ЗСч**;

9. изрично съобразяване с **чл. 78, ал. 5 и чл. 80 ГПК**;
10. изрично съобразяване с **чл. 36, ал. 2–4 ЗАдв**, като задължителният образец на договора за правна помощ и съдействие не следва да урежда единствено правата на адвоката по чл. 37 ЗАдв,
11. съобразяване с **т. 1 и т. 11 от ТР № 6/06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г. на ОСГТК на ВКС**;
12. съобразяване с мотивите в **Решение № 175/26.01.2017 г. по н. д. № 783/2016 г. на ВКС, III н.о.**;
13. механизъм за установяване на общия размер на плащанията по едно дело с оглед недопускане заобикаляне на ограниченията по Закона за ограничаване на плащанията в брой;
14. ясни правила за плащания, извършени от трети лица (хипотезата лошо плащане);
15. изрично предупреждение за отговорността при деклариране на неверни данни и представяне на неистински документи пред съда;
16. ефективен независим контрол върху споровете относно адвокатските възнаграждения.
17. Да се въведе задължение за адвоката да издава на клиента фактура или друг първичен счетоводен документ за всяко начислено и/или получено адвокатско възнаграждение, независимо от регистрацията му по ЗДДС, като документът съдържа всички изискуеми по закон реквизити и се посочва при претендиране на разноски пред съда.

В заключение считам, че **липсата на договор не трябва да се превръща в привилегия за адвоката и в санкция за клиента**. Ако законодателят все пак допусне определяне на адвокатско възнаграждение при липса на писмен договор, следва изрично да се въведе задължение за съда да даде на изправната насрещна страна последната дума по този въпрос, по аналогия с гаранциите за правото на защита на подсъдимия в наказателния процес. При неспазване на това изискване и непредоставяне на реална възможност на насрещната страна да бъде изслушана, съдебният акт в частта относно присъденото адвокатско възнаграждение следва да подлежи на отмяна или изменение като постановен при съществено нарушение на правото на защита.

Ако държавата създава процедура, при която адвокатът може да получи определено от адвокатския съвет възнаграждение при липса на договор, тя е длъжна едновременно с това да осигури на клиента ефективна възможност да докаже вече извършеното плащане и да оспори размера на претендираното възнаграждение.

Именно затова прозрачността, документалната обосновааност и проследимостта на плащанията трябва да бъдат не допълнителна формалност, а **задължителна част от новата нормативна уредба**.

Особено когато последицата от едно адвокатско възнаграждение може да бъде не само финансово задължение на клиента, но и присъждане на разноските в тежест на насрещната страна, тези правила са въпрос на защита на правото на достъп до правосъдие.

С уважение,
Марина Валентинова Георгиева